

CZ.1.07/1.4.00/21.2490

VY_32_INOVACE_91_PR6

Lišejníky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Základní škola a Mateřská škola Nikolčice, příspěvková organizace

Petr Chalupný

LIŠEJNÍKY

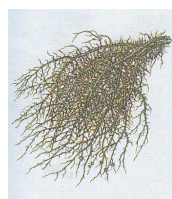
Lišejník je symbiotické společenství houby a řasy či sinice. Je známo přibližně 16 tisíc druhů lišejníků a každoročně jsou popisovány další. Lišejníky vznikly před 300 miliony let.

Lišejníky - **Dutohlávka sobí**

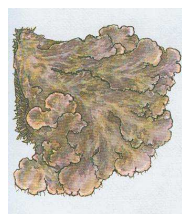
Jeden z nejznámějších evropských lišejníků s charakteristicky keříčkovitou, hustě trsovitou stélkou šedé barvy. Tvoří často souvislé koberce, zejména na kyselých půdách, v suchých a světlých lesích, ale i na vřesovištích, kamenitých stráních, od nížin až po vysokohorský stupeň. V polárních krajích je potravou sobů.

Lišejníky - **Provazovka srstnatá**

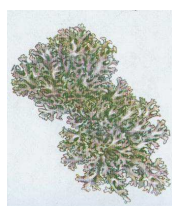
Ve střední Evropě jeden z nejčastějších zástupců tohoto rodu, který tvoří často nápadné visící dlouhé závěsy na lesních stromech, zejména v horách. Má šedoželenavou barvu.

Lišejníky - **Havnatka psi**

Druh lišejníku hojný v Evropě, šedé až hnědé barvy. Je rozšířen od nížin po vysokohorský stupeň. Častý a hojný na výslunných travnatých svazích, v lesích, na trouchnivých pařezech a mechovitých skalách.

Lišejníky - **Terčovka bublinatá**

Pravý všudybyl, tvořící korovitě lupenité, růžicovité, k podkladu pevně přirostlé stélky šedé barvy, které jsou na povrchu charakteristicky bublinovitě svraskalé, na okraji lalokovité, naspodu černé. Je častým druhem na kmenech stromů, na zdech, skalách, méně na holé zemi.

Lišejníky - Terčovník zední

S oblibou roste na zaprášených stromech u cest, na zdech i skalách. Hojný je i na dřevěných stavbách, šindelových střeších. Má kosmopolitní rozšíření.

Lišejníky, skromní dobyvatelé skal

Na neobydleném skalisku je lišejník zpravidla jedním z prvních kolonizátorů, dokáže osídlit na pohled velmi nehostinné končiny. To je však pouze jedna z vlastností, která je pro lišejníky typická.

Lišejník je vlastně zvláštní druh symbiózy řasy či sinice a houby. Lišejníky byly objeveny pouhých 300 kilometrů od pólu i v centrální Sahaře. V nepříznivých podmínkách si vytvářejí velmi odolné stadium, které jim dovolí přežít. Pokusy ve vesmíru ukázaly, že lišejníky přežijí i pobyt v studeném a mrtvém vesmíru na oběžné dráze Země.

Schválně si zkuste projít se světlým lesem nebo podél skal, a uvidíte, kolik lišejníků je možné najít. V Pardubicích jsem po půlhodinové procházce na kraji sídliště našel více než deset druhů. V jiných končinách lišejníků bývá daleko více, úchvatné jsou třeba husté porosty různých terčovek ve Vysokých Tatrách.

Lišejníky se určují velmi obtížně a je nutná dlouhá zkušenost. Zkoumá se hlavně mikroskopické utváření stélek, používá se i metoda chromatografie (složitá fyzikálně chemická metoda).

Pro lišejníky je typická schopnost tzv. bioindikace čistoty ovzduší. Někdo by možná řekl "bohužel", protože kvůli znečištěnému ovzduší dnes mnoho lišejníků vymizelo.

Lišejníkům totiž škodí emise oxidu siřičitého. Tento plyn vzniká zvláště při spalování fosilních paliv, nejvíce se uvolňuje z uhelných elektráren. Po odsíření těchto provozů problém s oxidy síry trochu ztratil na významu, stále však hrají prim mezi látkami, které lišejníkům škodí.

Zdroj obrázků: Oskenováno- Lesnická botanika, Státní zemědělské nakladatelství Praha, V. Kučera a kol.